

**Методика створення та використання модуля «Семінар»
на прикладі фрагменту е-курсу з навчальної дисципліни "Екологія"
(ОПП "Право" - фаховий молодший бакалавр)**

Серед сучасних педагогічних методик та технологій, направлених на активізацію навчальної діяльності студентів, вигідно виділяється технологія педагогіки співробітництва, яка орієнтована на спільну роботу викладача і студентів, вчить знаходити шляхи вирішення поставлених проблем, надає перевагу діалогу як формі спілкування, широко використовує у процесі навчання сучасні наукові досягнення. В середовищі LMS Moodle є достатньо активних модулів для реалізації принципів педагогіки співробітництва – «Форум», «Глосарій», «Вікі» та інші. Але найцікавішим з точки зору реалізації дидактичних функцій в організації взаємодії «викладач-студент» та «студент-студент» є модуль «Семінар», функціональним призначенням якого є накопичення, перегляд, рецензування та взаємне оцінювання робіт. «Семінар» має досить вагомі дидактичні переваги – цей модуль надає для викладача можливість не лише здійснювати функцію організатора навчальної діяльності (постійно контролювати хід роботи в групі, консультувати, відповідати на запитання, координувати діяльність студентів, надавати допомогу), а й дає змогу враховувати особистісні особливості студентів, їх взаємовідносини, уміння спілкуватися, дотримуватися норм спільної роботи, толерантності та взаємодопомоги.

Робота в модулі складається з п'яти основних етапів (фаз):

1. Фаза налаштування семінару.
2. Фаза подання робіт та їх розподіл на рецензування.
3. Фаза оцінювання.
4. Фаза оцінювання оцінок.
5. Фаза закінчення семінару (підведення підсумків).

Кожен з цих етапів має свої дидактичні завдання, послідовне та комплексне виконання яких дозволяє забезпечити реалізацію всіх складових освітнього процесу (від постановки навчального завдання до проведення контрольних заходів), організувати консультативне спілкування між викладачем і студентом, а також забезпечити якісний зворотній зв'язок. Тим самим застосування елемента «Семінар» створює сприятливі умови для ефективної навчально-пізнавальної діяльності студентів шляхом реалізації своїх дидактичних функцій:

- готувати, редагувати та обробляти навчальну, навчально-методичну, наукову інформацію;
- готувати і редагувати інформацію, що має організаційну функцію;
- виконувати систематизацію інформації та забезпечувати доступу до неї;
- формувати завдання, які відповідно до таксономії навчальних цілей Б. Блума відповідають рівням застосування, аналізу, синтезу та оцінювання;
- накопичувати, відображати і передавати текстову, графічну, анімаційну, аудіо- та відео-інформацію, представлену у вигляді окремих файлів або у вигляді посилань на зовнішні web-ресурси;
- зберігати інформацію до та після передачі за запитом студентів;
- здійснювати синхронний та асинхронний обмін інформацією між викладачем та студентами;
- визначати групу студентів, які беруть участь у виконанні завдань;
- передавати інформацію всім студентам, зарахованим на курс, або лише групі студентів, сформованій за певними умовами;
- організовувати спілкування студентів з викладачем курсу з питань, пов'язаних з виконанням завдання;
- забезпечувати (при необхідності) синхронну і асинхронну комунікацію між учасниками освітнього процесу;

- організовувати групове обговорення та інтерпретацію представленої в завданні або у відповідях студентів інформації;
- надавати консультації шляхом написання коментарів до представлених відповідей та рецензій;
- визначати форму та параметри контролю навчальної діяльності студентів;
- здійснювати самооцінку отриманих знань, вмінь і навичок тощо.

Виконуючи поставлені викладачем завдання, студенти можуть представляти свою роботу у вигляді будь-яких файлів (текстові документи, електронні таблиці, малюнки, звукові та відео файли тощо), а також можуть вводити текст за допомогою вбудованого текстового редактора. Студентам надається можливість оцінити одну або декілька робіт своїх однокурсників. За потреби представлені на рецензію роботи, а також самі рецензії, можуть бути анонімними. Всі представлені матеріали оцінюються з використанням критеріїв, заданих викладачем. За свою роботу студенти отримують дві оцінки – оцінку за власну роботу та оцінку за якість рецензування робіт своїх однокурсників.

В процесі розв'язання задач, змодельованих засобами модуля «Семінар», студент має змогу не тільки осмислити зміст та внутрішню структуру навчального матеріалу, а й побачити помилки і огріхи в логіці міркувань, встановити різницю між фактами і наслідками, оцінити значимість представленої інформації, здійснити комбінування різних елементів, щоб одержати продукт з новою системною властивістю, оцінити значення представлених матеріалів для досягнення конкретної мети тощо. При цьому судження студентів мають будуватися на підставі декількох критеріїв оцінки, чітко визначених та сформульованих викладачем. Крім того, можливість застосування режимів самооцінки і взаємооцінки, передбачених в якості функціональної складової модуля, є досить вагомим мотиваційним фактором якісного виконання роботи студентами.

Розглянемо дидактичні можливості модуля «Семінар» більш детально. Для цього проаналізуємо дидактичні задачі, які виконують викладач та студенти на кожному з етапів роботи в середовищі активного елемента (таблиця 1).

Таблиця 1. Основні дидактичні задачі, що вирішує модуль «Семінар»

Основний етап	Дидактичні задачі викладача	Дидактичні задачі студентів
Налаштування семінару	<ul style="list-style-type: none"> - визначення навчальних цілей; - визначення навчального завдання; - визначення параметрів для відповідей на завдання; - визначення часових параметрів виконання навчального завдання та його оцінювання; - формулювання вихідної інформації для виконання навчального завдання; - формулювання інструкцій для виконання роботи; - визначення стратегії оцінювання представлених відповідей. 	<ul style="list-style-type: none"> - ознайомлення з навчальними цілями та їх усвідомлення; - пошук інформації, необхідної для виконання завдання; - ознайомлення з вихідними даними та інструкціями для виконання завдання; - аналіз навчального завдання; - попереднє планування часових діапазонів для виконання завдання та проведення рецензування.

<p>Подання робіт та їх розподіл на рецензування</p>	<ul style="list-style-type: none"> - визначення переліку форматів, в яких може бути представлено відповідь на завдання; - надання інструкцій для виконання завдання; - формулювання критеріїв для написання рецензій на представлені роботи; - керування часовими інтервалами для подання відповідей та для їх рецензування; - розподіл наданих відповідей на рецензування; - надання консультацій з питань виконання завдання. 	<ul style="list-style-type: none"> - ознайомлення з інструкціями для виконання завдання; - визначення формату для представлення відповіді на завдання; - складання алгоритму виконання завдання; - пошук та аналіз інформації для виконання завдання; - пошук та аналіз варіантів виконання завдання; - виконання завдання; - надання результатів виконання завдання на перевірку.
<p>Оцінювання</p>	<ul style="list-style-type: none"> - аналіз та оцінювання робіт, представлених на перевірку; - надання особистісних рекомендацій студентам за результатами виконання завдання; - надання консультацій з питань оцінювання робіт, представлених для рецензування. 	<ul style="list-style-type: none"> - ознайомлення з критеріями оцінювання; - ознайомлення з роботами, представленими на рецензування; - аналіз робіт, представлених на рецензування, у відповідності з критеріями; - підготовка аргументованих висновків та написання рецензії; - подання рецензії на перевірку.
<p>Оцінювання оцінок</p>	<ul style="list-style-type: none"> - перевірка представлених рецензій на відповідність зазначеним критеріям; - оцінювання рецензій; - надання особистісних рекомендацій студентам за результатами перевірки рецензій. 	<ul style="list-style-type: none"> - ознайомлення з результатами оцінювання оцінок; - ознайомлення з рецензіями, які було надано студентами на представлену відповідь на завдання; - аналіз коментарів викладача щодо представлених рецензій та їх оцінювання; - підготовка самозвіту щодо виконання поставлених завдань.
<p>Закінчення семінару</p>	<ul style="list-style-type: none"> - формування відомостей оцінок; - формулювання загальних висновків по роботі студентів; - коментування типових 	<ul style="list-style-type: none"> - ознайомлення з висновками щодо результатів виконання завдання; - аналіз типових помилок (робота над помилками);

	<p>помилки у відповідях на завдання та у наданні рецензій;</p> <ul style="list-style-type: none"> - надання рекомендацій за результатами роботи студентів; - аналіз кількісних та якісних показників оцінювання результатів роботи студентів; - корегування навчального завдання та (або) критеріїв оцінювання відповідей студентів. 	<p>- проведення самоаналізу з визначення знань та умінь, отриманих під час виконання поставлених завдань.</p>
--	---	---

Розв'язання перелічених дидактичних задач дозволяє сформувати у студентів:

- аналітичні навички – вміння добувати, аналізувати, класифікувати, представляти та виділяти суттєву інформацію, здатність знаходити пропуски інформації і вміння відновлювати їх;
- творчі навички – генерування нетипових або альтернативних рішень;
- комунікативні навички – захист власної точки зору, вміння переконувати опонентів, скласти короткий, переконливий звіт;
- соціальні навички – оцінювання результатів діяльності інших людей, напрацювання рекомендацій для пошуку найоптимальнішого шляху вирішення проблем, вміння сприймати критику, погоджуватися або аргументувати протилежну думку, контролювати себе;
- навички самоаналізу – усвідомлення та аналіз власних помилок, здійснення пошуку шляхів їх усунення .

Запорукою успішного використання модуля «Семінар» є забезпечення системного підходу через обов'язкову постановку цілей навчання, розробку алгоритму реалізації поставлених задач, вибір форми представлення звітної інформації, оцінювання результатів роботи з нею та організацію якісного зворотного зв'язку.

Алгоритм налаштування модуля «Семінар» на курсі

Етап налаштувань: задаємо загальний опис діяльності, варто докладно описати процес, який очікує студентів на кожному з етапів роботи. Також можна вказати кількість балів, які відводяться на безпосередньо виконання роботи та оцінювання інших робіт.

Семінарсько-практичне заняття №1 "Вступ в екологію. Екологічні чинники та їх вплив на угруповання"

Етап налаштування

Етап налаштування	Етап здачі робіт	Етап оцінювання	Етап оцінювання оцінок	Закрито
Поточний етап ●	Switch to the submission phase ○	Switch to the assessment phase ○	Switch to the evaluation phase ○	Close workshop ○
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Задати вступ до семінару ✓ Надати інструкції по роботі ✓ Редагувати форму оцінювання ✓ Switch to the next phase 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Надати інструкції по оцінюванню ✓ Розподілення робіт <p>оцінюється: 0 надано: 0 до розміщення: 0</p>		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Вирахувати оцінки за роботи оцінюється: 0 вираховано: 0 ✓ Вирахувати бали за оцінювання оцінюється: 0 вираховано: 0 ✓ Написати висновок для семінару 	

Параметри роботи

Інструкція до роботи

Виконайте завдання у зручному для вас форматі (Word, PowerPoint, Excel чи будь-який інший графічний редактор). Усі завдання повинні бути виконані 1 файлом (до 20 Мб).

Завдання №1

Залежність фотосинтезу від чинників довкілля

На швидкість фотосинтезу впливають багато різних екологічних чинників, серед яких визначальне значення мають освітленість, концентрація вуглекислого газу й температура. Проаналізуйте наведені графіки та сформулюйте твердження щодо комплексного впливу чинників на життя організмів.

Завдання №2

Черепаха червоноуха звичайна (*Trachemys scripta*) - поширений мешканець територій та потенційно інвазивний вид на теренах України. За допомогою таблиці дайте характеристику дії температури як екологічного чинника на організм. Чи може температура як екологічний чинник вплинути на розселення цього виду на території України?

Існує кілька **стратегій оцінювання**: накопичувальне (коли бали, отримані за певними критеріями, додаються з урахуванням їхньої ваги; крім балів можна додавати й коментарі як для кожного аспекту, так і до роботи загалом), коментарі (можна отримати не бали за критеріями, а лише коментарі; доцільно виконувати для проектів, які не стільки потрібно оцінити, скільки зібрати відгуки про них), кількість помилок (критерії визначаються у вигляді Так/Ні, і загальний бал обчислюється з урахуванням кількості негативно оцінених критеріїв; аспектам можна призначати різну вагу; таке оцінювання вважається дещо легшим для молодших слухачів дистанційних курсів), рубрика (виділяються критерії, які можна розмістити у вигляді сітки чи списку, але без можливості коментування цих аспектів).

Параметри оцінки

Інструкція для оцінювання

Завдання №1 оцінюється у 3 бали
Завдання №2 оцінюється у 4 балів
Завдання №3 оцінюється у 5 балів

Сума балів за семінарсько-практичне заняття - 12 балів

Шлях р

Використовувати самооцінювання

Студенти можуть оцінити свою власну роботу

Також можна запропонувати слухачам оцінювати власну роботу.

Існує можливість показати тренувальне оцінювання - коли викда завантажує зразок роботи і зразок виконаного оцінювання відповідно до вибраної стратегії.

Після того, як роботу виконано і завантажено на сайт, можна переводити завдання у режим розподілу робіт між студентами для **виконання оцінювання**.

Викладач при цьому бачить загальну інформацію про стан здавання робіт студентів. Можна дозволити запізнілу здачу роботи, коли студент має можливість завантажити файл уже після того, як всі група перейшла на наступний етап роботи з цією діяльністю.

Семінарсько-практичне заняття №1 "Вступ в екологію. Екологічні чинники та їх вплив на угруповання"

Етап здачі робіт

Етап налаштування Switch to the setup phase 	Етап здачі робіт Поточний етап ●	Етап оцінювання Switch to the assessment phase 	Етап оцінювання оцінок Switch to the evaluation phase 	Закрито Close workshop
<ul style="list-style-type: none">✓ Задати вступ до семінару✓ Надати інструкції по роботі✗ Редагувати форму оцінювання	<ul style="list-style-type: none">✓ Надати інструкції по оцінюванню✓ Розподілення робіт оцінює: 0 надано: 0 до розподілення: 0✓ Switch to the next phase		<ul style="list-style-type: none">✓ Вирахувати оцінки за роботи оцінює: 0 викрадує: 0✓ Вирахувати бали за оцінювання оцінює: 0 викрадує: 0✓ Написати висновок для семінару	

Інструкція до роботи

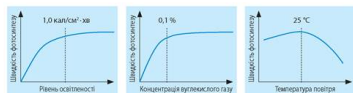
Виконайте завдання у зручному для вас форматі (Word, PowerPoint, Excel чи будь-який інший графічний редактор).

Усі завдання повинні бути виконані 1 файлом (до 20 Мб).

Завдання №1

Залежність фотосинтезу від чинників довкілля

На швидкість фотосинтезу впливають багато різних екологічних чинників, серед яких визначальне значення мають освітленість, концентрація вуглекислого газу й температура. Проаналізуйте наведені графіки та сформулюйте твердження щодо комплексного впливу чинників на життя організму.

Завдання №2

Черепаша червоноголова звичайна (*Tra chelys scripta*) - поширений мешканець тераріумів та потенційно інвазивний вид на територіях України. За допомогою таблиці дайте характеристику дії температури як екологічного чинника. Чи може температура як екологічний чинник вплинути на розселення цього виду на території України?

На етапі оцінювання студент бачить вказівки, написані викладачем та перелік робіт, які він має перевірити:

Звіт по роботах семінару

Здано (0) / не здано (0)

Показати по 10 елементів на сторінку

Змінити ...

Потрібно завантажити файл собі на комп'ютер, переглянути його та вказати, на скільки балів оцінено кожен із аспектів.

Етап оцінювання

Етап налаштування Switch to the setup phase 	Етап здачі робіт Switch to the submission phase 	Етап оцінювання Поточний етап ●	Етап оцінювання оцінок Switch to the evaluation phase 	Закрито Close workshop
<ul style="list-style-type: none">✓ Задати вступ до семінару✓ Надати інструкції по роботі✗ Редагувати форму оцінювання	<ul style="list-style-type: none">✓ Надати інструкції по оцінюванню✓ Розподілення робіт оцінює: 0 надано: 0 до розподілення: 0	<ul style="list-style-type: none">✓ Switch to the next phase	<ul style="list-style-type: none">✓ Вирахувати оцінки за роботи оцінює: 0 викрадує: 0✓ Вирахувати бали за оцінювання оцінює: 0 викрадує: 0✓ Написати висновок для семінару	

Звіт балів семінару

Показати по 10 елементів на сторінку

Змінити ...

Інструкція для оцінювання

Завдання №1 оцінюється у 3 бали

Завдання №2 оцінюється у 4 балів

Завдання №3 оцінюється у 5 балів

Сума балів за семінарсько-практичне заняття - 12 балів

Роботи надані для оцінювання

У вас немає поданих до оцінювання робіт

Етап розрахунку балів передбачає вибір способу розрахунку балів: поблажливо чи строго, виходячи із максимально можливої оцінки тощо. Перерахунок балів можна виконувати кілька разів - поки що ці результати доступні лише для викладача.

Розподіл робіт для перевірки можна виконувати вручну, випадковим чином чи в залежності від часу здавання робіт. Можна дозволити виконувати оцінювання навіть для тих учасників курсу (групи), які не здали власної роботи (наприклад, якщо ці діяльності відбувались на різних заняттях і студент був відсутній на першому із них). Також тут можна включити оцінювання власної роботи.

У результаті застосування налаштувань буде обчислено бали для кожного учасника: за роботу і за оцінювання. Викладач бачить, які роботи оцінював кожен учасник, а також хто оцінював роботу даного учасника.

Закриття семінару означає, що обчислені бали будуть перенесені в журнал курсу, а оцінки будуть доступні учасникам.

Варто зауважити, що в журнал окремо заносяться оцінки за саму роботу та за коректність оцінювання (наскільки оцінка даного учасника відрізняється від оцінки, яку отримала робота від інших учасників)

Список використаних джерел:

1. Березенська С. М., Олійник Н. Ю. – Дидактичні можливості модуля LMS Moodle «Семінар». - <http://2017.moodleoot.in.ua/course/view.php?id=110>. Дата звернення 05.02.2021 р.
2. Пасічник О.В. - Семінар як інструмент взаємного оцінювання у дистанційному курсі. -- <http://2016.moodleoot.in.ua/course/view.php?id=106>. Дата звернення 05.02.2021 р.